
Petri Roininen

MAAILMAN PARAS PAIKKA YRITTÄÄ

- Suomi Tukitaloudesta Yrittäjyystalouteen

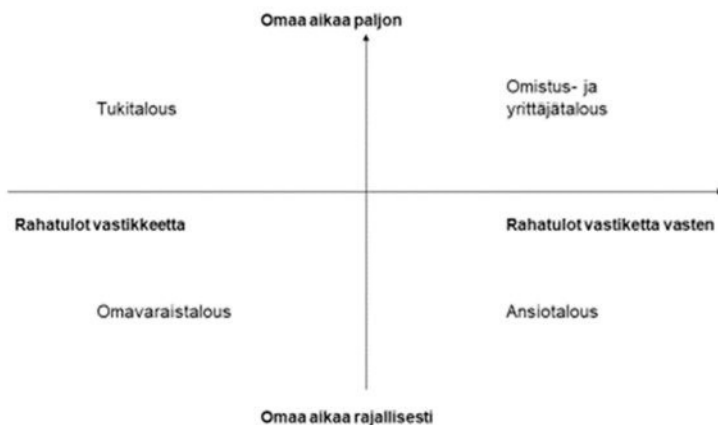
Yksilön taloudellisen toimeliaisuuden tyypit

MAAILMAN PARAS PAIKKA YRITTÄÄ

- Suomi Tukitaloudesta Yrittäjäyystalouteen

Yksilön taloudellisen toimeliaisuuden tyypit

MAAILMAN PARAS PAIKKA YRITTÄÄ

- Suomi Tukitaloudesta Yrittäjäyystalouteen

Petri Roininen

2020

© Petri Roininen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-2444-6

PROLOGI: PÖRSSIN PERUSTAJIEN JALANJÄLJILLÄ

1. SUOMEN TIE OMAVARAISTALOUDESTA HYVINVOINTIVALTION KRIISIIN

- 1.1. Yrittäjät loivat teollisuuden ja teollisuusyhteisöt
- 1.2. Valtion roolin kasvu loi pohjan hyvinvointivaltiolle
- 1.3. Globalisaatio muutti pelisäännöt
- 1.4. Vasta pakon edessä – tarvitaanko kriisi?
- 1.5. Suomen saga vaarassa

2. ONKO HYVINVOINTIVALTIO OIKEUDENMUKAINEN?

- 2.1. ”Missä on kriittinen piste, josta ei ole paluuta?”
- 2.2. Suuret ikäluokat ansiotyössä hyvinvointivaltion rakentajina
- 2.3. Lähiölapset ottivat julkista velkaa ja ajoivat hyvinvointivaltion kriisiin
- 2.4. Milleniaalit eivät voi rakentaa hyvinvointiaan julkisen velan varaan
- 2.5. Etuusperusteinen eläkejärjestelmä on mahtava – samalla se siirtää vastuita seuraavalle sukupolvelle

3. ONKO HYVINVOINTIVALTIOSTA TULLUT USKONTO?

- 3.1. Ei vain yksi vaan erilaista hyvinvointivaltiota
- 3.2. Mihin perustuu käsitys pohjoismaisen hyvinvointivaltion erinomaisuudesta?
- 3.3. Kehityskaaren tuloksena syntyi kallis ja korkeasti verotettu maa
- 3.4 Ei enää varaa lomailla kotimaassa
- 3.5 Asunnon hinnassa 45 % veroja – pitäisikö huolestua?
- 3.6 Maailman top3 veroaste saavutettu
- 3.7 Julkisen velan vankila
- 3.8. Verokiilan syvälinen merkitys
- 3.9 Kannattavan kasvuyrityksen veronmaksu velalla – onko tarkoituksenmukaista?
- 3.10. Mitä verokiila tarkoittaa yrittäjän tasolla?
- 3.11. Millaista osuutta yritysten verot ja veroluonteiset maksut edustavat?
- 3.12. Julkisia menoja leikattu – vai onko sittenkään?
- 3.13. Miksi tuloerojen pitäisi kasvaa?
- 3.14 Työt ohjautuvat markkinoilla - myös tukien kysyntä
- 3.15 Kuuluvatko yritystuet menneisyyteen vai vievätkö ne tulevaisuuteen?

3.16. Osaavatko kunnat omistaa?

3.17. Voiko hyvinvointivaltio olla poliittinen riski?

3.18 Uskossa vahvat – hyvinvointivaltion puolustus

4. YKSILÖN TALOUDELLINEN TOIMELIASUUS - NELJÄ TALOUSMALLIA

4.1. Mitä raha on?

4.2. Onko aika rahaa?

4.3. Raha ja aika elämäntavan määrittäjinä

4.4. Ansiotalous pitää otteessaan

4.5. Tukitalous perustuu etuuksiin ja tulonsiirtoihin

4.6. Voiko omavaraistalouteen palata?

4.7. Yrittäjyys- ja omistustalous perustuu vastuuseen

4.8. Suomesta on tullut tukitalous

4.9 Kapitalismin kritiikki

4.10 Tarjoaako moderni rahateoria MMT tien rahasta vapautumiseen?

5. YRITTÄJYYDEN STRATEGIAT SUOMESSA

5.1 Yrittäjyys kohtaa megatrendien aallokon

5.2 Yrittäjyystaloudessa onnistuminen

5.3 Toimintaympäristön vaihto

- 5.4 Yhteiskunnallinen yrittäjyys
- 5.5 Paluu ansiotalouteen ja yrittäjyydestä luopuminen
- 5.6 Onko omavaraistalouteen paluu mahdollista?
- 5.7 Vapaa-ajan maksimointi ja tukitalous
- 5.8 Yrittäjästä omistajaksi
- 5.9 Moderni yrittäjyys
- 5.10 FIRE

6. SUOMI – TUKITALOUDESTA YRITTÄJYYSTALOUTEEN

- 6.1. "Moving from what is old to what is about to come next"
- 6.2. Yrittäjyystalouden tavoitteet
- 6.3. Julkista tasetta kevennetään 30 %
- 6.4. Julkista sektoria supistetaan ja tehostetaan 30 %
- 6.5. Viiden veron kiilaa leikataan 30 %
- 6.6. Nettopalkasta 30 % lisää käteen
- 6.7. Työn teettämisen kynnystä lasketaan 30 %
- 6.8. Kasvun esteitä pienennetään 30 %
- 6.9. Sääntelyä puretaan 30 %
- 6.10. Mahdollisuus maksaa vuokraa itselleen 30 %:lle

6.11. Lasketaan uuden asunon vero-osuus 30 %:iin ja

kompensoidaan ympäristön haittaverolla

6.12. Markkinatalouspuolue, jolla 30 %:n kannatus

EPILOGI: Tehdään Suomesta maailman paras maa yrittää – ja yrittäjyydestä yhteiskunnallista

PROLOGI: PÖRSSIN PERUSTAJIEN JALANJÄLJILLÄ

Perustimme Suomen Yrittäjissä alkuvuodesta 2018 hankkeen nimeltä ”365 Päivässä Pörssiin”, jonka tarkoitus oli opastaa ja valmentaa yrittäjäomisteisia yrityksiä kasvun polullaan ja kohti pörssilistautumista. Hankkeen idea syntyi alunperin Paloheinän viiden kilometrin pururadalla, joka on yksi suosikkilenkeistäni. Hieman myöhemmin se sai syntysanansa Suomen Yrittäjien Kasvuyrittäjäverkoston johtoryhmässä, jonka puheenjohtajana tuolloin toimin. Ja vain kolmen kuukauden ikäisenä se oli Nasdaqin johtajana toimineen Minna Korven suosiollisella avustuksella nähtävissä Nasdaqin tolppakuvassa New Yorkin Times Squarella. Todistimme mobilisaation ja globalisaation kykyä avata ideoille lähes rajattoman tien syntyä, levitä laajalle ja saada seuraajia.

Ohjelman mahdollistamisessa merkittävä rooli oli Yrittäjien toimitusjohtaja Mikael Pentikäisellä, joka nopeasti näki mahdollisuuden sekä hallituksen jäsen Petri Salmisella, joka edisti asiaa järjestön sisällä, ja joka nousi myöhemmin järjestön puheenjohtajistoon ja saattoi sieltä käsin tukea ohjelman jatkamista. Ohjelman käytännön toteuttamisessa Yrittäjien organisaatiossa verkostopäällikkö Aicha Manai ja koordinaattori Kirsi Kaunissaari tekivät suurimman työn. Allekirjoittaneen tehtävän oli luoda konsepti, hankkia yhteistyötahot ja vetää valmennuspäivät.

Ohjelmaa ideoidessa ja valmistellessa havahduimme historian siipien havinaan: Olimme samoilla jäljillä ja samankaltaisella asialla kuin yrittäjät reilut 100 vuotta aikaisemmin. Vuonna 1912 perustettiin yrittäjien toimesta silloiseen Suomen Suurruhtinaskuntaan Helsingin arvopaperipörssi, jotta vielä autonomian ajan oloja ja pääomamarkkinoita saatettiin rakentaa. Nyt oltiin kehittämässä sekä yrittäjyyden ja pääomamarkkinoiden edellytyksiä että aktivoimassa yrittäjäomisteisten yritysten tuloa listalle. Tuntui, että henkisesti eräs ympyrä oli sulkeutumassa vaikka lainkaan yhtä ainutlaatuista tapahtumaa emme olleetkaan luomassa.

On tärkeä ymmärtää, että Helsingin arvopaperipörssin perustivat yrittäjät - joita ehkä myöhemmin on kutsuttu liikemiehiksi - tilanteessa, jossa Suomi oli vasta siirtymässä omavaraistaloudesta teollistumisen aikaan. Itse asiassa omavaraistalouden käänsi laskuun vasta teollistuminen 1800- ja 1900-luvuilla. Vuonna 1940 vielä lähes puolet väestöstä oli alkutuotannon parissa, mikä ei suinkaan ei sama asia kuin omavaraistalous. Omavaraistalous oli vähintäänkin osaelinkeinona hyvin pitkään yleistä erityisesti maaseudulla, jossa vielä 1950-luvulla suurin osa suomalaisista asui.

Pörssin perustavassa kokouksessa ja sitä edeltäneessä valmistelussa merkittävissä rooleissa olivat mm herrat nimiltään Fazer, Julius Tallberg ja Viktor Ek. Tarina kertoo, että samaan aikaan ja samassa tilassa perustettiin sekä Pörssi että Pörssiklubi – ja legendan mukaan tässä nimenomaisessa järjestyksessä. Koska Pörssiklubin jäseniksi oli enemmän halukkaita kuin

pörssin perustajiksi, oli ensin osallistuttava Pörssin perustamiskokoukseen voidakseen myöhemmin liittyä pörssiklubin jäseneksi. Näin kahden merkittävän organisaation alkuperäiset perustajajäsenet olisivat olleet pohjimmiltaan samat.

Samalla ryhmittymällä rakennutettiin Fabianinkatu 14:sta Pörssitalona tunnettu kansallisromanttinen graniittilinna, jonka suunnitteli arkkitehti Lars Sonck.

Aikakauden hengen mukaisesti perustajat olivat miehiä. Reilun 100 vuoden aikana yhteiskunta on kehittynyt ja Pörssiklubi sen mukana. Vuonna 2018 myös Pörssiklubi otti askeleen uuteen kun se ensi kertaa avasi ovensa naisjäsenille kiivaan jäsenkeskustelun ja -äänestysten jälkeen.

”365 päivässä Pörssiin” -ohjelman tarkoituksena oli valmentaa yrittäjäomisteisia yrityksiä kohti listautumista Nasdaqin First North -markkinapaikalle. Ohjelmaan osallistui pro bono -hengessä suuri joukko finanssialan kärkinimiä Suomessa: Indersiltä toimitusjohtaja Mikael Rautasen lisäksi pääanalyytikko Sauli Vilen, Nasdaqilta toimitusjohtaja Henrik Husman, johtaja Minna Korpi ja markkinavalvonnan johtaja Susanna Tolppanen, Nordean kasvuyritysyksikön johtaja Vesa Riihimäki ja pankinjohtaja Jarmo Törhönen, Nordnetin johtaja Nuutti Hartikainen ja strategi Jukka Oksaharju, Cargotecilta sijoittajasuhdejohtaja Hanna-Maria Heikkinen, Repomedian perustaja Eljas Repo, Translikille juuri siirtynyt investointipankkiiri ja neuvottelija Sami Miettinen, Boardmanin hallituksen puheenjohtaja Laura Raitio, Lukander & Ruoholalta asianajaja Juhani Ekuri, Finnveralta johtaja Titta Mantila ja monta muuta elinkeinoelämän vaikuttajaa. Jo osallistujalista nimineen kertoo kuinka tasa-arvo oli lyönyt lähes täydellisesti läpi.

Ohjelmaa tehtiin innoissaan ja valmennettiin 34 lupaavaa pk-yritystä kohti listautumista, yrityskauppaa tai muuten vaan kohti parempaa tukevaisuutta. Ohjelmaa jatkettiin 2020 olkoonkin, että koronan johdosta jouduttiin

siirtymään Zoom -työkalun kautta pidettyyn valmennukseen. Ensimmäisessä tällaisessa huhtikuussa 2020 vuorineuvos Jorma Eloranta piti erinomaisen alustuksen teemasta hallitus johdon ja yrittäjän tukena.

Ohjelman nimen isä taas on Inderesin toimitusjohtaja Mikael Rautanen, joka kesällä 2018 Savoyn terassilla nauttimallamme lounaalla ajatuksen keksi tai ainakin silloin hän sen esitti ja allekirjoittanut siihen tarttui.

Vuosien 2019 ja 2020 täysin pro bono -hengessä toteutettujen kokemusten perusteella syntyi käsitys, että maassa on valtava määrä yrittäjyyspotentiaali, joka etsii tietään suuremmille foorumeille. Samalla syntyi käsitys, että yrittäjissä ja yrittäjämäisissä ihmisissä on valtava potentiaali, joka haluaa rakentaa paitsi yrityksiä myös luoda yhteiskuntaan hyvinvointia eli hyvinvointiyhteiskuntaa.

Ohjelman kokemusten myötä alkoi itää ajatus siitä voitaisiinko tämä potentiaali saada entistä voimakkaammin maan hyvinvoinnin rakentamiseen? Mitä pitäisi saada aikaan, että mitä esteitä poistaa? 100 vuotta aikaisemmin yrittäjät olivat luoneet pääomia kanavoivan pörssin ja poistaneet sitä kautta oman pääoman pulaa ja luoneet yrityksille mahdollisuuksia kasvaa. Mitä nyt?

Paljon oleellisempaa oli, että 1800- ja 1900-luvuilla henkilö- ja perheomisteiset yritykset kasvoivat myös yhteiskunnallisesti vastuullisiin rooleihin. Tehtaidentoimesta hoidettiin yhteiskunnan ja ihmisten tuki – paremman sanan puutteessa kehdosta hautaan. Yrittäjäomisteiset yritykset siis hoitivat yhteiskuntavastuuta jo kauan ennen kuin koko sanaa saati ESG (environmental, Social, Governance) -termistöä oli osattu edes ajatella.

Heikki Kahila kuvasi keväällä 2020 henkilökuvaa luotaavassa tv-haastattelussaan yritysten roolia vielä 1950-luvulla sanomalla osuvasti, että ”Varkaus oli yhtä kuin Ahlström” lapsuutensa ja nuoruutensa kotikaupungista puhuessaan.

Näitä taustoja vasten on välttämätöntä kysyä millainen olisi tämän päivän yhteiskunnallinen yritys? Entä millainen yhteiskunta, joka rakentaisi tukiverkot ja palvelunsa yrittäjyyden varaan?

Tämä kirja kumpuaa kysymyksestä yrittäjyyden merkityksestä yhteiskunnassa ja nykymuotoisen hyvinvointivaltion oikeutuksesta ja taloudellisesta mielekkyydestä. Kirjan keskeinen kysymyksen asettelu koskee sitä kuinka voitaisiin luoda yhteiskuntaa, jossa hyvinvointivaltio voisi perustua yrittäjyyden voiman tukeen ja toisaalta, jossa yrittäjyydellä olisi vahvat edellytykset elää ja kasvaa? Mitä tämä edellyttää yrittäjyydeltä, entä yhteiskunnalta?

Kirjan kirjoittamiseen ovat johtaneet kokemukset yritysjohtajana, yrittäjänä, pankinjohtajana, kunnallispolitiikassa mukana olleena sekä valtakunnallisissa elinkeinoelämän järjestöjen luottamustehtävissä toimineena.

Samalla kun pohdiskellaan miten hyvinvointivaltiota pitäisi korjata, voidaan esittää kysymys kuinka yrittäjyys menestyy hyvinvointivaltion oloissa. Tässä kirjassa on tunnistettu ja pohdittu yhdeksän selviytymisstrategiaa yrittäjälle hyvinvointivaltiossa. Kirjassa on myös pohdittu kuinka yrittäjyys voitaisiin kääntää hyvinvointivaltion keskiöön ja sen voimavaraksi. Tällainen muutoksen strategia on tullut välttämättömäksi.

Ensimmäinen kirjani 'Yrittäjämäinen ote johtamiseen' (Talentum 2011) käsitteli kasvuyrittäjyyttä. Toinen kirjani 'Asunto – elämäsi tärkein sijoitus' (AlmaTalent 2018) käsitteli jokaista koskettavan asian eli asumisen ja asuntojen taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä. Se oli selvästi ensimmäistä yhteiskunnallisempi ja kantaaottavampi.

Tämä kolmas kirja on syntynyt tavallaan niiden jatkumona yhdistäen yrittäjyyden ja yhteiskunnallisuuden. Ilman kahta ensimmäistä tuskin olisi syntynyt kolmattakaan. Vanha sananlasku ei kahta ilman kolmatta näyttäisi

siis toimivan myös käänteisenä – tarvittiin kaksi ensimmäistä , jotta kolmas olisi voinut syntyä.

Helsinki / Kioto 2020

Petri Roininen

1. SUOMEN TIE OMAVARAISTALOUDESTA HYVINVOINTIVALTION KRIISIIN

1.1. Yrittäjät loivat teollisuuden ja teollisuusyhteisöt

Suomi teollistui 1800-luvulta alkaen kun koti- ja ulkomaiset yrittäjät luovat maahan teollisuuden alan yksi toisensa jälkeen. Skotti James Finlayson toi Tampereelle kutomo- ja puuvillateollisuuden. Antti Ahlström rakensi oman teollisuusimperiuminsa kuten myös Gustaw Rosenlew myöhemmin omansa.

Edelleenkin voimissa olevan, Kristiina Halkolan 1969 levyttämä Laulu 20 perheestä kertoo ehkä parhaiten ketkä suomalaiset olivat asialla. Jos katsotaan laulun nimiä kuten Ahlström, Walden, Ehrnrooth, Frenckell Rosenlew, Rettig, von Julin, Erkko, Serlachius – katsomme juuri niitä nimiä ja yrittäjiä, jotka teollistivat Suomen ja loivat isolta osin pohjan myöhemmälle kehitykselle. Vaikka laulu on tehty 1960-luvulla on sävyiltään osin vasemmistolainen pilkkalaulu, olivat useat mainittujen sukujen edustajista liikkeellä jo teollistumisen aikoihin.

Suomea teollistaneet yrittäjät ja yrittäjäsuvut eivät luoneet ainoastaan teollisuusyrityksiä vaan kokonaisia teollisuusyhteisöjä – eräänlaisia pienimuotoisia kaupunkivaltioita, jotka rakentuivat teollisen toiminnan hedelmien avulla ja sen ympärille. Kokonaiset paikkakunnat muovautuivat teollisuusyritysten ja niiden omistajaperheiden voimin.

Samalla kun teollisuussuvut ja heidän yrityksensä loivat tehtaan ja työpaikat, ottavat he vastatakseen kaupungistuvan ja teollistuvan Suomen yhteiskunnallisista palveluista ja harrastuksista jalkapallojoukkueista, lääkäreiden ja lomanviettopaikkojen kautta kirkkorakennuksiin. Ilman laulun yrittäjä-kantaisia ja heidän kaltaisiaan Suomen huikea nousu kansakuntien joukossa ei olisi ollut mahdollista.

Kirjassa haastetaan pohjoismaisen hyvinvointivaltion itsestäänselvyys sekä kuvataan Suomen tie kohti maailman parasta paikkaa yrittää ja kohti yhteiskuntavastuullisia yrityksiä. Kirja piirtää seikkaperäisen kuvan sekä Suomen että yrittämisen mahdollisuuksista 2020-luvulla.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi